

Problematika u rješavanju procijene vrijednosti šumske štete zbog prijevremene sječe stabala i *umanjene upotrebne vrijednosti šumskog zemljišta na trasama elektrovodova*

Ahmed Dizdarević

Mr. sci. Ahmed Dizdarević dipl. ing. federalni vještak šumarske struke, Tuzla, Bosna i Hercegovina, dizdarahmed@yahoo.com

Rezime: U Bosni i Hercegovini a naročito u Federaciji BiH su veoma brojni sudski sporovi po predmetima naknade štete učinjene u šumama državnog a posebno privatnog vlasništva od strane "Elektroprivrede" odnosno "Elektrodistribucije" FBiH ili Republike Srpske.

Sudski predmeti, najčešće u parničnom postupku, se odnose na zahtjev tužioca da se od tužene strane izvrši *pravična naknada za učinjenu štetu na šumi i šumskom zemljištu* pri: izgradnji, poslije ratnoj rekonstrukciji a posebno održavanju elektrovodova, (trasa), visokog i niskog napona odnosno dalekovoda i elektrovodova lokalne niskonaponske mreže. Procjena nastale šumske štete se od strane sudskih organa povjerava vještacima šumarske struke imenovanim prema "Zakonu o vještacima", "Sl. novine F BiH" br. 49/05 od 08. 08. 2005. godine.

Procjena vrijednosti navedenih šteta je delikatan i odgovoran posao pa mu treba posvetiti veću pažnju. Pri procjenama je potrebno konzultirati odgovarajuće zakone, podzakonska akta, pravilnike i nadasve šumarsku praksu i nauku. Prikazan je primjer procjene *umanjene upotrebne vrijednosti šumskog zemljišta na trasama elektrovodova*.

Ključne riječi. Šuma, šteta, zemljište, elektrovodovi, trase, eksproprijacija, vještaci, nalaz.

Datum prijema rada: 10. februara 2015.

Datum odobrenja rada: 22. februara 2015.

UVOD U PROBLEMATIKU

U tuzlanskom Kantonu je locirana jedan od najjačih fabrika električne energije, termoelektrana "Tuzla" sa instalisanom snagom od oko 800 megavata. Od ove fabrike struje i nekoliko distributivnih centara na sve četiri strane svijeta se pruža veoma razgranata mreža elektrovodova razne prenosne snage. Trase pomenutih elektrovodova zauzimaju velike površine šumskog zemljišta koja su bila prije izgradnje pod šumskom kulturom i u funkciji svega onoga što šume kao ekosistemi produciraju. Površina šuma i šumskih zemljišta na TK iznosi oko 116. 150 ha od čega na privatne otpada 44. 713 ha ili 38, 4 %. Od ukupne površine privatnih šuma na visoke otpada 10. 350 ha ili 23, 1%, izdanačke 32. 439 ha ili 72, 5% te goleti sposobne za pošumljavanje i neproduktivne površine u šumarskom pogledu 1. 924 ha ili 4, 4%. Veći dio površine izdanačkih šuma u privatnom vlasništvu je veoma dobrog kvaliteta a iste se nalaze na nižim nadmorskim visinama 250-500 m n. v. dobro su otvorene i od posjednika pažljivo korištene i održavane. Upravo preko ovih privatnih šumskih parcela protežu se trase elektrovodova razne elektroprenosne snage.

KAKO NASTAJU SPOROVI

Pri izgradnji dalekovoda velike i srednje prenosne snage koji se tretiraju kao investiciona ulaganja u elektroprenosnu infrastrukturu, "Elektroprivreda" je kao investitor koristeći tzv. javni interes vršila sječu šume na predviđenim trasama u velikom broju slučajeva bez prethodnog sporazuma o visini naknade za učinjenu štetu, (prema zakonu o eksproprijaciji), elektrovodova pravdajući taj postupak potrebom hitnog završetka izgradnje. Vlasnici šumskih parcela nezadovoljni ovakvim postupcima i ponudama za obeštećenje podnose tužbe pokrećući sporove pred nadležnim sudovima uz angažman advokata. Procijene vrijednosti obeštećenja po tužbenim zahtjevima sačinjenih od strane advokata su takođe u najvećem broju slučajeva pretjerano visoke i paušalno određene. Znajući to sudije donose Rješenja o izvođenju dokaza vještačenjem od strane vještaka šumarske struke. Za vještačenje se određuje stalni sudski vještak šumarske struke sa liste imenovanih vještaka u FBiH.

U posljednjih 15 godina intenzivna je rekonstrukcija, modernizacija i izgradnja novih elektrovodova svih vrsta prenosnih snaga. Naročito je prisutno tzv. proširivanje trasa zatim obnavljanje sječe narasle šume na starim tra-

sama na kojima treba obezbijediti mjere sigurnosti prema elektroenergetskim standardima. U nekom prije ratnom periodu na velikom broju trasa nisu vršene eksproprijacije šumskih zemljišta pa s pravom vlasnici traže naknade za tzv. **umanjenu upotrebnu vrijednost šumskog zemljišta** (nepotpuna eksproprijacija). Takvi su sporovi danas veoma česti.

Ukoliko se za izgradnju nekog dalekovoda utvrdi JAVNI INTERES i donese odgovarajuća odluka prema članu 14 Zakona o eksproprijaciji, sl. novine FBiH, br. 70 od 01. 10. 2007 godine

onda se vještaku šumarske struke daje u zadatak da prema pomenutom Zakonu o eksproprijaciji procijeni vrijednost :

- “naknade za ekspropisano zemljište pod šumom”. (po članu 51)
- “naknade za drvenu masu”, (po stavu jedan i tački 2 stava dva člana 52)
- “naknade za drvenu masu prirasta izgubljenog zbog prijevremene sječe (prema tački 2 stav dva člana 52).

U slučaju da se radi o naknadi za šumsku kulturu ista se obračunava prema tački 1 stava dva člana 52.

Procjena vrijednosti šumskog zemljišta pri eksproprijaciji.

Prema članu 51 važećeg Zakona o eksproprijaciji, citiram: “Naknada za ekspropisano zemljište pod šumom određuje se u visini naknade koja bi se odredila za najbliži pašnjak istog položaja”. Tržišne cijenu poljoprivrednih zemljišta, u ovom slučaju pašnjaka, i ostalih nekretnina svake godine utvrđuju općinske komisije za utvrđivanje cijena nekretnina. Nažalost u općinama ove komisije nisu ažurne. Ako pak postoje liste pomenutih cijena iste su određene u dijapazonima, (npr. pašnjak 2 klase od 4-8 KM/m²). Velike su dileme kako tačno procijeniti vrijednost predmetnog šumskog zemljišta. Pri konačnom utvrđivanju cijena šumskog zemljišta treba se prije svega konsultovati sa vještacom poljoprivredne struke zatim izanalizirati uticaje kao što su: vladajuće cijene, produkciona sposobnost, otvorenost, nagib terena i drugo.

Procjena umanjene upotrebne vrijednosti šumskog zemljišta (nepotpuna eksproprijacija)

Pri veoma čestim *proširivanjima, rekonstrukciji i modernizaciji elektrovodova* na području

Tuzlanskog Kantona pa i šire česti su sporovi u kojima se traži pored naknada za vrijednost posječene drvene mase i gubitka na prirastu i naknada za umanjenu upotrebnu vrijednost tog zemljišta. Na primjeru jednog spora koji se vodi između 10 posjednika iz općine Kalesija i “Elektroprenosa”- Sarajevo, JP “Elektroprivreda BiH” još od 2003 godine prikazat ću kako bi se mogla pronaći realna vrijednost nadoknade po ovom osnovu. Strane u sporu se nisu mogle dogovoriti o naknadi za vrijednost zemljišta koje je kvalitetno, dobro locirano i povezano dobrim putevima. Posjed-

nici nisu dozvolili sječu kvalitetne šume na površini dijela trase od 1, 8255 ha dok se sporovi ne riješe na obostrano zadovoljstvo. Napominjem da je sudija Rješenjem od 06. 05. 2009 godine dao u zadatak vještaku da izvrši ponovno vještačenje na okolnosti procjene vrijednosti: drvene mase stabala koja će se sjeći, drvene mase gubitka na prirastu i **umanjene upotrebne vrijednosti šumskog zemljišta** koje zauzima trasa projektovanog dalekovoda.

Po identifikaciji katastarskih šumskih parcela po posjednicima, obilježenim površinama koje će trasa zauzeti i totalnim klupiranjem stabala za sječu poznatim postupkom i stručnom obradom uz pomoć novo izrađene Š. P. Osnove za privatne šume dotične općine, procijenjena je vrijednost drvene mase koja je predviđena za sječu kao i drvene mase gubitka na prirastu od vremena sječe do vremena pune biološke zrelosti i ekonomske vrijednosti.

Kako je procijenjena umanjena upotrebna vrijednost šumskog zemljišta pokazat ću iz predmeta vještačenja za jednu katastarsku parcelu između pomenutih 10 posjednika.

Nalaz procjene vrijednosti:

“Sječom svih stabala na dijelu predmetne šumske parcele u svrhu postavljanja dalekovoda

DV-110 kw-ulaz-izlaz za TS –Kalesija na površini od 1840 m² šumsko zemljište će biti u *služnosti* toga dalekovoda. Ovo zemljište u buduću se neće moći koristiti za uzgoj šume, pošto će se rastinje u zahvatu površine trase dalekovoda redovno sjeći kada dostigne određeni uzrast, to jest, kada bi moglo zasmetati funkcionisanju dalekovoda. Iz pomenutih razloga šumsko drveće se neće moći razvijati i davati; prinose u drvetu odnosno neku veću ekonomsku vrijednost kao i polučivati *opštekorisne funkcije*. Zemljište je duboko, humozno, dobro aerisano, ravno do blago nagnuto i nalazi se u blizini dobrog makadamskog puta. U buduću će ovo zemljište se neće moći koristiti ni za poljoprivrednu obradu već samo za ispašu stoke. Sa sigurnošću tvrdim da će se ovo zemljište brzo zakoroviti i obrasti šibljem i ostrugom kao što je to slučaj na obližnjim trasama dalekovoda te se iz tih razloga neće moći koristiti ni za ispašu stoke pa će stoga u potpunosti izgubiti upotrebnu vrijednost. Stavljajući ovaj zemljišta u funkciju u kojoj će se naći poslije sječe šume bitno se umanjuje njegova proizvodna sposobnost.

Na osnovu Zakona o eksproprijaciji, „Sl. Novine FBiH” br. 70 od 01. 10. 2007 godine, članovima 12, 51 i 52 određena je naknada za potpunu eksproprijaciju š. zemljišta i ona je u visini naknade koja bi se odredila za pašnjak istog ili sličnog položaja.

Prema informaciji kod općinske komisije za procjenu vrijednosti nekretnina prometna cijena za pašnjak približnog položaja kao predmetna šuma se kreće od 5-10 KM/1m²

Pošto se u ovom slučaju radi o tzv. djelimičnoj eksproprijaciji (nepotpunoj eksproprijaciji). Odnosno “*naknadi za umanjenu upotrebnu vrijednost š. zemljišta*” od-

govarajućim analizama i mogućnostima upotrebe ovog zemljišta u slučaju da se ne gradi dalekovod utvrdio sam da je cijena ovog zemljišta 8 KM/1m² a naknada za umanjenu upotrebnu vrijednost 70% od pomenute cijene odnosno 5, 6 KM/1m².

Prema gore navedenom procijenjena umanjena upotrebna vrijednost predmetnog š. zemljišta iznosi:

1840 m² x 5, 6 KM..... = **10304 KM.** “

ZAKLJUČCI I PRIJEDLOZI

Šta treba učiniti da nalazi vještaka šumarske struke budu kompletni i na završnoj raspravi pravno verifikovani!

- prije vještačenja na terenu dobro proučiti dostavljeni predmet i njegovu historiju
- na prvom ročištu pomoći sudiji da se precizno i stručno odredi zadatak vještaku šumarske struke
- aktivno učestvovati u radu sudske komisije uvažavajući važeće kodekse, zakon o vještacima i druge moralne regule,
- uz vještaka geodetske struke i druge izaći na teren, izmjeriti i snimiti sve relevantne podatke
- kontaktirati službena lica iz odnosnih općinskih, kantonalnih i sudskih službi i td.
- koristiti :stručna iskustva kolega, stručnu literaturu, uputstva, tablice, zakone, cjenovnike i drugo,

- na osnovu snimljenih podataka i utvrđenog činjeničnog stanja na terenu izraditi u elektronskoj formi NALAZ VJEŠTAKA koji minimalno sadržava slijedeće dijelove: preambulu, predmet spora, zadatak vještaku, uvid na terenu sa snimanjem relevantnih podataka (identifikacija i druge karakteristike objekta obrade), procjena vrijednosti po svim zadatim osnovama (drvena masa i izgubljeni prirast, vrijednost š. zemljišta i drugo).

U zaključku nalaza treba iznijeti rekapitulaciju štete u novčanom iznosu. Nalaz potpisati i ovjeriti registrovanim štambiljom vještaka te sudiji poslati u traženom broju primjeraka .

Nagrade za rad vještaka šumarske struke su mizerne pa treba podastrijeti sve dokaze kako bi se one realno vrijednovale .

LITERATURA

Dizdarević, A., *Nalazi i mišljenja.*

Zakon o Eksproprijaciji FBiH. (2007, 2010). “Službene novine FBiH” broj 70/07 i 36/10.

Zakon o vještacima FBiH. (2005, 2008). “Službene novine FBiH” broj 49/05 i 43/08.

Issues Involved in Tackling the Assessment of Value of Forest Damage Due to Premature Timber Harvesting and *Diminished Use Value of Forest Land on the Routes of Power Transmission Lines*

Ahmed Dizdarević

Abstract: In Bosnia and Herzegovina, and particularly in the Federation of Bosnia and Herzegovina there are numerous legal disputes involving the cases of compensation of damage caused to forests owned by the state, and, in particular, to privately owned ones, by “Elektroprivreda” i.e. “Elektrodistribucija” of the BiH Federation or Republic of Srpska.

The court cases, mostly litigation proceedings, relate to the Plaintiff’s claim for an *equitable compensation by the Defendant of the damage caused to the forest and forest land* during: construction, post-war reconstruction, and in particular maintenance of power transmission lines, (routes) high-voltage and low-voltage i.e. long-distance transmission lines and power transmission line of local low-voltage network. The assessment of the damage caused to forests by judicial bodies is entrusted to forestry expert witnesses nominated according to the Law on Expert Witnesses, *Official Gazette of the Federation of BiH*, No. 49/05 from 08 August 2005.

Assessing of the value of the damages concerned is a delicate and responsible job and more attention should be given to it.

During assessments, it is necessary to consult appropriate laws, by-laws, rulebooks and, particularly, the forestry practice and science. An example of an assessment of **diminished use value of forest land** on the routes of power transmission line is given.

Key words: Forest, damage, land, power transmission lines, routes, expropriation, expert witnesses, findings.